

Rigsombudsmanden på Færøerne

Tórshavn, den 8. april 2019

J.nr. 2015-96-lmj

Indberetning nr. 3/2019

Emner:

- *I to nye meningsmålinger om valg til Lagtinget står den nuværende opposition til at opnå flertal, men partierne ligger tæt og flyttes et enkelt mandat eller to, kan det ændre balancen.*
- *Meningsmåling om valg til Folketinget. Sambandsflokkurin står til at genvinde sit mandat og opnå 25,5 pct. af stemmerne. Det andet mandat går ifølge meningsmålingen til Javnaðarflokkurin med 23,4 pct. af stemmerne.*
- *Beslutningsforslag om at afskaffe de færøske folketingsmandater er fremsat af Lagtingets formand.*
- *Landsmøde hos både Javnaðarflokkurin og Tjóðveldi.*
- *Kristin Michelsen er ekskluderet af Javnaðarflokkurin.*
- *Lagtingsmedlem Kári P. Højgaard fra Sjálvstýri stopper i politik.*
- *Lovforslag om forsøgsordning med medicinsk cannabis fremsat i Lagtinget.*
- *Koalitionen ønsker at overtage sagsområderne søafmærkning samt fyrvæsen og søretten.*
- *Ændring af udlændingeloven skal give Færøerne kompetence til at træffe afgørelse om ophold på Færøerne i første instans.*
- *Sirið Stenberg, landsstyremedlem for sundhedsanliggender, har i Lagtinget redegjort for sagen om Novo Nordisk Fonden.*
- *Landsstyret ønsker at finansiere nyt nationalteater til 180 mio. kr. med blandt andet ekstern finansiering.*
- *Færøerne har indgået aftale med Catalonien om digitalt samarbejde.*
- *Landsstyret har præsenteret bevillingsrammerne for 2020 og budgetterer med et overskud på en halv milliard kr.*
- *Færøernes Økonomiske Råd: Overskuddene er for lave.*
- *De færøske SIFI-banker: NEP-kravene for SIFI-bankerne kommer til at belaste driften.*
- *Betri Banki kom ud af 2018 med et overskud på 96,5 mio. kr. og køber sig ind i anden færøsk bank.*
- *Betri Bankis ejer, Betri P/F, kom ud af 2018 med et overskud på 124,5 mio. kr. efter skat.*
- *Arbejdsløsheden falder yderligere og udgør nu blot 1,1 pct., svarende til 323 fuldtidsledige.*
- *Den administrerende sygehusdirektør er fratrukket efter blot 14 måneder i stillingen.*
- *Listasavn Føroya (Færøernes kunstmuseum) får ny direktør.*
- *Evy Jacobsen udnævnt til direktør for koncernen Betri P/F.*

Meningsmåling om valg til Lagtinget – oppositionen står til at få flertal

Siden sidste Indberetning nr. 2/2019 er der blevet offentliggjort to meningsmålinger om valg til Lagtinget foretaget af henholdsvis Spyr.fo og Gallup.

Af meningsmålingen fra Spyr.fo fremgår det, at oppositionen (Sambandsflokkurin, Fólkaflokkurin, Miðflokkurin og Sjálvstýri) står til at få flertal med 17 mandater, hvorimod koalitionen (Javnaðarflokkurin, Tjóðveldi og Framsókn) opnår 15 mandater. Det nystiftede parti ”Framtaki fyri kannabis” (Initiativet for cannabis), læs mere om partiet i Indberetning nr. 2/2019, får ifølge meningsmålingen ét enkelt mandat.

Gallups meningsmåling adskiller sig især fra de seneste meningsmålinger ved, at Javnaðarflokkurin står til at overhale Fólkaflokkurin og blive det største parti. Tjóðveldi står dog samtidig til at miste et enkelt mandag i forhold til valget, og dermed vil den nuværende koalition med kun 16 af 33 mandater miste flertallet i Lagtinget. Det nye parti ”Framtaki fyre kannabis” vil ifølge Gallup ikke blive repræsenteret i Lagtinget og vil således ikke kunne blive tungen på vægtskålen, som meningsmålingen fra Spyr.fo i februar viste.

Lagmanden sagde i en kommentar til nyhedsportalen in.fo, at han er meget tilfreds med resultatet af Gallup-målingen, men at det kan gå begge veje, da der er så lille forskel på partierne. Det er hans håb, at vælgerne vil huske på de opnåede resultater i valgperioden, når de skal sætte krydset ved valget, hvor Javnaðarflokkurin har sat sig som mål at bevare de otte mandater, partiet fik ved valget i 2015.

Lagtingsvalget sept. 2015 og de seneste fire meningsmålinger, pct. Antal mandater i parentes.

Parti	Lagtingsvalget Sept. 2015	Spyr.fo Jan. 2019	Spyr.fo Feb. 2019	Spyr.fo Marts 2019	Gallup Marts 2019
Fólkaflokkurin	18,9 (6)	27,1 (9)	25,2 (8)	24,6 (8)	23,0 (8)
Sambandsflokkurin	18,7 (6)	18,6 (6)	17,0 (6)	19,3 (6)	20,3 (7)
Javnaðarflokkurin	25,1 (8)	19,3 (6)	20,9 (7)	20,4 (7)	23,2 (8)
Sjálvstýri	4,0 (2)	4,3 (1)	3,7 (1)	3,5 (1)	3,5 (1)
Tjóðveldi	20,7 (7)	20,1 (7)	17,5 (6)	18,7 (6)	19,2 (6)
Miðflokkurin	5,5 (2)	5,1 (2)	4,1 (1)	5,3 (2)	4,3 (1)
Framsókn	6,9 (2)	5,5 (2)	8,0 (3)	4,9 (2)	6,4 (2)
Framtakið			3,7 (1)	3,2 (1)	0,5 (-)
I alt	100 (33)	100 (33)	100 (33)	100 (33)	100 (33)

Af meningsmålingen fra Spyr.fo fremgår det, at 12,2 pct. af de adspurgte ikke har taget stilling til, hvilket parti de vil stemme på. Usikkerheden i meningsmålingen er mellem 1,4 og 3,7 procentpoint.

I de seneste meningsmålinger fra Spyr.fo er opbakningen til lagmand Aksel V. Johannesen som kommende lagmand steget. Således svarede hele 33,6 pct. i forrige meningsmåling, at de helst ser den nuværende lagmand fortsætte på posten efter et valg. I den nyeste meningsmåling fra Spyr.fo er opbakningen dog faldet til 30,4 pct.

Til gengæld er opbakningen til Jørgen Niclasen, formand for Fólkaflokkurin, som lagmand gået frem fra 14,5 pct. til 16,5 pct. Bárður á Steig Nielsen, formand for Sambandsflokkurin, opnår tilslutning fra 17,7 pct. af vælgeren mod 18,6 pct. i den foregående meningsmåling.

Ud af de 500 adspurgte svarede 17,8 pct., at de ikke ved, hvem de ønsker som lagmand, ligesom 14,6 pct. ønsker en anden end de syv partiformænd, som indgik i undersøgelsen.

Meningsmåling om valg til Folketinget

Spjr.fo har i forbindelse med ovenstående meningsmåling vedrørende valg til Lagtinget også spurgt vælgerne, hvordan de vil stemme til et kommende folketingsvalg.

Sambandsflokkurin vil ifølge meningsmålingen være det parti, som får det ene folketingsmandat med 25,5 pct. af stemmerne. Det andet folketingsmandat vil ifølge målingen gå til Javnaðarflokkurin med 23,4 pct. af stemmerne.

Folketingsvalget juni 2015 og meningsmåling februar og marts 2019, pct.

Antal mandater i parentes

Parti	Folketingsvalget Juni 2015	Spjr Februar 2019	Spjr Marts 2019
Fólkaflokkurin	18,8	23,95 (1)	23,0
Sambandsflokkurin	23,5	22,65 (1)	25,5 (1)
Javnaðarflokkurin	24,3 (1)	22,55	23,4 (1)
Sjálvstýri	1,7	2,99	2,2
Tjóðveldi	24,5 (1)	20,21	19,7
Miðflokkurin	2,6	2,92	3,1
Framsókn	3,2	4,74	2,8
Uden for parti	1,5		
I alt	100 (2)	100 (2)	100 (2)

10,4 pct. af de adspurgte har ikke taget stilling til, hvilket parti de vil stemme på. 31,5 pct. oplyste, at de ikke vil deltage i valget, ligesom 1,4 pct. oplyste, at de vil stemme blankt. Usikkerheden i meningsmålingen er mellem 1,1 og 3,5 procentpoint.

Beslutningsforslag om at afskaffe de færøske folketingsmandater er fremsat af Lagtingets formand

Lagtingets formand Páll á Reynatúgvu fra Tjóðveldi har i Lagtinget fremsat et beslutningsforslag om at afskaffe de to færøske folketingsmandater, og har som begrundelse for beslutningsforslaget blandt andet anført:

- At, hvis folketingsmandaterne har tjent et formål, så er det behov udvandet for lang tid siden. De færøske myndigheder har overtaget de fleste fællesanliggender, og der er nu de sager og sagsområder tilbage, som direkte knytter sig til dannelsen af en færøsk republik.
- At de færøske folketingsmandater har fået en underlig rolle i dansk politik:
  - a) de kan afgøre, hvem der får regeringsmagten i Danmark,
  - b) de kan lovgive om forhold for borgere i et andet land.
- At de to mandater er i ”ingenmandsland”, og at de i værste fald kan undergrave en lovlig folkevalgt færøsk regering og dennes arbejde ift. den danske regering.
- At, ud over de uheldige forfatningsretlige problemer, så vandrer folketingsmedlemmerne ind og ud af færøsk politik og skaber uro i det politiske system på Færøerne. De er meget bedre honoreret end færøske lagtingsmedlemmer. Herudover får et folketingsmedlem til sammenligning med de 30.000 kr. årligt, som et lagtingsmedlem får til at arbejde med, over 1 mio. kr. om året. Med de færøske folketingsmedlemmer har man fået en overklasse blandt de færøske politikere, som ikke har meget andet at tage sig til end at sælge sig selv og sin underholdning.
- At folketingsvalgene forstyrrer det færøske samfund og skaber valgkamp i Lagtinget i utide.

Beslutningsforslaget blev den 27. marts 2019 førstebehandlet i Lagtinget. Efter debatten, som varede mere end fire timer, er der ikke klarhed over, om beslutningsforslaget har et flertal bag sig.

Sambandsflokkurin, Javnaðarflokkurin og Miðflokkurin meldte klart ud, at de ikke bakker op om beslutningsforslaget, hvorimod Sjálvstýri og Framsókn tilkendegav, at de støtter forslaget. Derimod var det mere tvivlsomt, hvor stor opbakning lagtingsformanden har i sit eget parti, ligesom Fólkaflokkurin ikke klart tog stilling til forslaget.

Lagmand Aksel V. Johannesen (Javnaðarflokkurin), som den 20. marts 2019 havde besvaret et spørgsmål i Lagtinget om beslutningsforslaget, gentog under debatten, at det ikke kan lade sig gøre at afskaffe de færøske folketingsmandater uden, at man gennemfører en ændring af grundlovens § 28 ved en folkeafstemning i alle tre lande i rigsfællesskabet, eller ved at man melder sig ud af rigsfællesskabet. Lagmanden havde i forbindelse med besvarelsen af spørgsmålet i Lagtinget endvidere fremhævet, at det er en misforståelse, at grundlovens § 32, stk. 5, åbner op for, at man kan afskaffe de færøske folketingsmandater uden at ændre grundloven. Lagmanden gentog også, at han ikke vil foretage sig noget, såfremt forslaget uventet skulle blive vedtaget.

Ingolf Sólheim Olsen (Tjóðveldi) slog fast, at partiet bakker op om forslaget, at formålet er løsrivelse fra Danmark, og dette er et skridt på vejen. Derfor håbede han også på, at det er sidste gang, man på Færøerne skal til Folketingsvalg. Tjóðveldis formand, Høgni Hoydal, var derimod ikke lige så klar, og det efterlod en tvivl om, hvorvidt han bakker op om forslaget. Høgni Hoydal fremhævede blandt andet, at så længe som Færøerne ikke har løsrevet sig, bør man bruge enhver mulighed til at tale færingernes sag og til at være stemmen for færingerne i international sammenhæng. Páll á Reynatúgvu fremhævede i sin tale, at beslutningsforslaget ikke hænger sammen med en beslutning om løsrivelse, ligesom han tilkendegav, at han var en smule skuffet over partiformandens tilkendegivelser. Páll á Reynatúgvu sagde endvidere, at lagmanden bliver nødt til at arbejde for det, som Lagtinget beslutter, ellers er der kun en mulighed, nemlig at kaste håndklædet i ringen og udskrive nyvalg.

Den interne uenighed i Tjóðveldi om beslutningsforslaget kom efterfølgende til udtryk i forbindelse med Tjóðveldis landsmøde, hvor Annita á Friðriksmørk, som er gruppeformand for Tjóðveldi i Lagtinget, i en pause og under en uformel, privat samtale, kaldte lagtingsformand Páll á Reynatúgvu for egoist og psykopat. Hvad Annita á Friðriksmørk ikke var vidende om, var at en mikrofon stadig var tilsluttet og samtalen blev streamet på internettet. Det fremgår endvidere af den offentliggjorte lydfil, at Páll á Reynatúgvu har slettet næsten alle medlemmer af Tjóðveldi's lagtingsgruppe som venner på Facebook efter behandlingen af hans forslag om afskaffelse af de to færøske folketingsmandater.

Hidtil har ingen fra Tjóðveldi ønsket at udtale sig nærmere om sagen, men Annita á Friðriksmørk har i et interview med den færøske radio oplyst, at hun har kontaktet Páll á Reynatúgvu og givet ham en undskyldning.

Landsmøde hos både Javnaðarflokkurin og Tjóðveldi

I forbindelse med Javnaðarflokkurins landsmøde, som netop er afholdt med Mogens Lykketoft som gæstetaler, udtalte formanden og nuværende lagmand, Aksel V. Johannesen, at en stemme til Javnaðarflokkurin er et nej til Fólkaflokkurin. Dette betyder, at Javnaðarflokkurin endnu engang lægger vægt på at distancere sig fra Fólkaflokkurin, ligesom partiet gjorde op til valget i 2015. Javnaðarflokkurin distancerer sig ligeledes fra Tjóðveldi i forbindelse med eventuelle overtagelser af yderligere sagsområder og reduktion af bloktilskuddet.

Tjóðveldi har ligeledes holdt landsmøde i weekenden og udmeldingen er, at partiet går på valg med krav om, at løsrivelse fra Danmark nu bliver en realitet, ligesom overtagelse af blandt andet politi og domstolen, samt reduktion af bloktilskuddet nævnes.

Fiskerireformen, som er blevet gennemført i denne valgperiode, fyldte også meget på landsmødet, og man er enig om, at partiet fortsat skal arbejde for, at landets værdier bliver så retfærdigt fordelt, som overhovedet muligt. Vedrørende mulige samarbejdspartnere efter et lagtingtingsvalg er man ikke enig i partiet om, hvorvidt man skal fortsætte samarbejdet i den nuværende koalition med Javnaðarflokkurin og Framsókn, eller om man skal gå efter en koalition med Fólkaflokkurin, hvor man kan komme nærmere løsrivelse.

Kristin Michelsen ekskluderet fra Javnaðarflokkurin

Som det fremgik af Indberetning nr. 1/2019, blev Kristin Michelsen i starten af året udelukket fra Javnaðarflokkurins lagtingsgruppe. Reaktionen kom efter en lang periode med uro i partiet og lagtingsgruppen i forlængelse af, at Kristin Michelsen for et år siden meddelte, at han ikke følte sig forpligtet til stemme sammen med Javnaðarflokkurin, men ville tage personlig stilling fra sag til sag. I starten af marts blev det på Javnaðarflokkurins landsmøde besluttet, at Kristin Michelsen ikke længere er medlem af partiet. 37 stemte for forslaget om at ekskludere Kristin Michelsen fra partiet og ingen stemte imod.

Lagtingsmedlem Kári P. Højgaard fra Sjálvstýri stopper i politik

Sjálvstýri afholdt den 1. april 2019 sit årlige landsmøde. På landsmødet meddelte lagtingsmedlem Kári P. Højgaard, at han ikke genopstiller. Kári P. Højgaard, der er 67 år, har de seneste mange år har været medlem af Lagtinget og er tidligere formand i Sjálvstýri. Han blev valgt til Lagtinget første gang i 2002 og var landsstyremand for indenlandsanliggender i perioden november 2011 – september 2013. Kári P. Højgaard opnåede ved det sidste lagtingsvalg 352 personlige stemmer.

Lovforslag om forsøgsordning med medicinsk cannabis fremsat i Lagtinget

Jenis av Rana, formand for Miðflokkurin (og praktiserende læge), har fremlagt et lovforslag om at sætte den danske forsøgsordning med medicinsk cannabis i kraft på Færøerne. Lovforslaget vil betyde, at færøske praktiserende kommunelæger kan udskrive cannabis som medicin, på samme måde som de kan udskrive anden medicin.

Det er ikke første gang i dette lagtingsår, at Jenis av Rana fremsætter et lovforslag om at lovliggøre anvendelse af cannabis til medicinsk brug. Sidst blev lovforslaget nedstemt, men nu er det lykkedes for Jenis av Rana at opnå 17 underskrifter fra lagtingsmedlemmerne, således at lovforslaget kunne fremsættes for Lagtinget, efter at den formelle frist var udløbet. Under førstebehandlingen i Lagtinget stod det klart, at en samlet landsstyrekoalition bakker op om forslaget, ligesom Kaj Leo Holm Johannesen (Sambandsflokkurin) og Sonja Jógvansdóttir (uden for parti), som sidst begge stemte imod forslaget, under debatten tilkendegav deres støtte til forslaget.

Framtakið, som har som hovedformål at gøre cannabis-planter lovlig til brug for medicinsk behandling, hilser lovforslaget velkommen, og Anfinn á Birtuni fra partiet mener, at partiet har vundet den første politiske sejr, inden partiet er kommet i Lagtinget, såfremt lovforslaget vedtages. Partiet vil dog fortsat kæmpe for at komme i Lagtinget. Anfinn á Birtuni mener, at lovforslaget, som er fremlagt, kun er et halvhjertet forsøg på at lovliggøre cannabis til medicinsk brug, og det bærer præg af, at politikerne ikke ved, hvad de taler om.

Koalitionen ønsker at overtage sagsområderne søafmærkning, samt fyrvæsen og søretten

Af den nuværende koalitionsaftale fremgår det, at sagsområderne person-, familie- og arveretten, udlændingeområdet og luftfartsområdet skal overtages i indeværende koalitionsperiode.

Indtil videre er det kun person-, familie- og arveretten, der er overtaget af de i koalitionsaftalen nævnte sagsområder (d. 29. juli 2018). I december 2018 vedtog Lagtinget imidlertid at overtage kort- og geodataområdet med virkning fra den 1. april 2019 for så vidt angår landkortområdet og for så vidt angår søkortområdet den 1. januar 2020.

Lagmand Aksel V. Johannesen oplyste i forbindelse med en mundtlig forespørgsel i Lagtinget om overtagelser af sagsområder, at der er udfordringer vedrørende udlændingeområdet og luftfartsområdet, som vil bevirke, at de ikke bliver overtaget i denne koalitionsperiode.

Lagmanden oplyste endvidere, at man i koalitionen er enige om at overtage sagsområderne søafmærkning, og fyrvæsen og søretten. Overtagelserne vil, inkl. overtagelsen af kort- og geodataområdet, medføre ca. 15 mio. kr. i forhøjede driftsudgifter om året. Lagmanden nævnte under debatten, at det er hans politiske overbevisning, at man skal overtage sagsområder, når det er politisk, fagligt og økonomisk ansvarligt, hvilket det er på nuværende tidspunkt.

Ændring af udlændingeloven skal give Færøerne kompetence til at træffe afgørelse om ophold på Færøerne i første instans

Som tidligere beskrevet, se blandt andet Indberetning nr. 2/2018, har landsstyret sammen med Udlændinge- og Integrationsministeriet arbejdet med at forberede beslutningsgrundlaget i forbindelse med en overtagelse af udlændingeområdet og grænsekontrollen. Dog er en fuldstændig overtagelse af sagsområdet blevet forsinket, grundet tungtvejende spørgsmål vedrørende Danmarks Schengenforpligtigelser, som skal afklares med EU. Landsstyremanden for udenrigsanliggender, Poul Michelsen (Framsókn) har derfor, efter aftale med den danske regering, fremlagt et forslag til rigslovsindstilling om ændring af udlændingeloven. Såfremt lovforslaget vedtages, vil den danske regering delegerer kompetencerne til at træffe afgørelser i de udlændingesager, som har størst betydning for udlændinge på Færøerne, til de færøske myndigheder. Færøerne vil blandt andet få kompetence til at træffe afgørelse om ophold på Færøerne i første instans. En afgørelse vil efterfølgende kunne påklages til Udlændingenævnet i Danmark. Efter 1. behandlingen i Lagtinget tyder meget på, at der er opbakning til lovforslaget, som lige nu behandles i Udenrigsudvalget. Herefter skal lovforslaget vedtages af Folketinget.

Sirið Stenberg, landsstyremedlem for sundhedsområdet, har i Lagtinget redegjort for sagen om Novo Nordisk Fonden

Som det fremgik af Indberetning nr. 6/2018 fra 21. december 2018 kom landsstyremedlemmet for sundhedsområdet Sirið Stenberg (Tjóðveldi) i december måned i modvind, efter at det kom frem, at hun ikke havde taget imod et tilbud fra Novo Nordisk Fonden om at etablere et Steno diabetes center på Færøerne.

Dette medførte stor undren hos både speciallæger, forsker og diabetesforeningen på Færøerne, som alle gav udtryk for, at tilbuddet fra Novo Nordisk Fonden ville være en stor gevinst for både diabetesbehandling og -forskning på Færøerne. Samme personer undrede sig også over, at de ikke var blevet hørt, inden svaret fra landsstyreområdet blev sendt til Novo Nordisk Fonden. Det kom frem, at Novo Nordisk Fonden, som henvendte sig første gang i april 2018, i alt ville afsætte mellem 50 og 100 mio. kroner til forskningsprojektet. Andre kritikere mente, at man ikke ønskede at tage imod tilbuddet fra Novo Nordisk Fonden, fordi der er tale om penge fra en dansk fond.

Sirið Stenberg oplyste efterfølgende, at man på grund af travlhed ikke havde haft tid til at tage endelig stilling til Novo Nordisk Fondens tilbud. Sirið Stenberg oplyste endvidere, at man ville viderebehandle sagen efter nytår.

En kopi af brevet til Novo Nordisk Fonden blev bragt i flere medier, og mange var enige om, at det burde opfattes som et afslag, når det af brevet fremgår, at *”man ikke på nuværende tidspunkt vil arbejde videre med forslaget om at indgå i et samarbejde med Novo Nordisk Fonden indenfor diabetesbehandling”*.

Kaj Leo Holm Johannesen (Sambandsflokkurin) stillede efterfølgende et skriftligt spørgsmål til Sirið Stenberg, som blev besvaret i Lagtinget torsdag den 7. marts 2019.

Under debatten erkendte Sirið Stenberg, at sagen nok burde have været håndteret anderledes, at der er gået for lang tid med behandling af sagen, at det var en fejl, at svaret til Novo Nordisk Fonden var formuleret, som det var, idet det burde have fremgået, at man fra færøsk side ville vende tilbage. Sirið Stenberg påpegede dog også, at der er tale om en sag, som medfører mange både principielle og etiske spørgsmål, som kræver grundig behandling.

Henvendelsen er nu taget op af landsstyret på ny og behandles nærmere i en sundhedspolitisk arbejdsgruppe med repræsentanter fra alle partier. Sirið Stenberg forventer, at arbejdsgruppen når frem til en endelig konklusion på spørgsmålet omkring månedsskiftet marts/april.

Landsstyret ønsker at finansiere nyt nationalteater til 180 mio. kr. med blandt andet ekstern finansiering

Et nyt nationalteater har længe stået på ønskelisten over offentlige anlægsinvesteringer på Færøerne, og i november 2018 forelå der et projekt vedrørende et nyt nationalteater, som skal være liggende ved havnefronten i Tórshavn.

Nu har landsstyremedlemmet for kulturanliggender, Høgni Hoydal (Tjóðveldi), fremsat et lovforslag for Lagtinget, der skal give hjemmel til at finansiere en stor del af opførelsen af nationalteatret med ekstern finansiering. Nationalteatret er beregnet til at koste 180 mio. kr. I 2018 blev der bevilliget 3 mio. kr. til forberedelser af projektet og yderligere 0,5 mio. kr. er bevilget i 2019. Derudover er det planen at bevillige i alt 58 mio. kr. i perioden 2020-2023. Med en bevilling fra 2011 på 5 mio. kr., giver det en samlet bevilling fra landskassen på 66,5 mio. kr.

Det oplyses i lovforslaget, at landsstyret vil arbejde med at justere bevillingsrammen således, at bevillingen til nationalteatret bliver større, men samtidig ønsker man, at for eksempel kommuner og fonde er med til at finansiere projektet, og man tænker også at søge ekstern finansiering uden for Færøerne.

I den færøske tv-avis torsdag den 7. marts 2019 blev Høgni Hoydal spurgt, om det er en mulighed, hvis en stor dansk fond tilkendegiver, at den gerne vil finansiere projektet. Hertil svarede Høgni Hoydal: *"Nej, vi har ikke tænkt at gå til nogen dansk fond, men der er selvfølgelig nogle nordiske og internationale fonde, og der er nok også fonde på Færøerne, som kunne tænke sig delvis at være med i dette her"*. Som opfølgning spurgte journalisten, om man så ikke lige så godt kan tage imod penge fra danske fonde, som fra andre nordiske og internationale fonde. Til dette svarede Høgni Hoydal: *"Jo, vi skal ikke gøre forskel på det, men et nationalteater skal først og fremmest være i vores hænder, og dette forslag siger jo også, at man skal tilbage i Lagtinget med det endelige projekt, inden byggeriet kan gå i gang"*.

Færøerne har indgået samarbejdsaftale om digitalisering med Catalonien

Færøernes landsstyre har i starten af februar 2019 indgået en samarbejdsaftale med Catalonien om digitalisering. De to lande vil dele knowhow og samarbejde om at udvikle nye teknologibaserede løsninger, samt samarbejde på andre digitale områder som databeskyttelse og respekt for digitale rettigheder. Parterne er enige om, at digital udvikling er en af nøglerne til generering af økonomisk vækst, og at man skal levere effektive offentlige tjenester, der kan fungere optimalt. Ud over de forhold, der fremgår af aftalen, har parterne også drøftet spørgsmål om digital identitet for borgerne, samt cybersikkerhedsspørgsmål.

Landsstyret har præsenteret bevillingsrammerne for 2020 og budgetterer med et overskud på en halv milliard kr.

Et overskud på 500 mio. kr. i 2020, som støt skal vokse til et overskud på 700 mio. kr. i 2024. Det er hovedtallene i forslaget til bevillingsrammer for de næste fem år, som Kristina Háfoss, landsstyremedlem for finansanliggender, præsenterede på pressemøde fredag den 29. marts 2019.

Den færøske bevillingslov kræver, at landsstyremedlemmet for finansanliggender fremsætter et beslutningsforslag for Lagtinget om bevillingsrammer for det efterfølgende finansår inden den 1. april. Beslutningsforslaget til bevillingsrammerne indeholder en fordeling af udgifterne på de enkelte paragraffer og udgør grundlaget for forslaget til finanslov, der ifølge den færøske styrelsesordning skal fremsættes i Lagtinget inden den 1. oktober.

I nedenstående tabel ses hovedtallene i landsstyrets forslag til bevillingsrammen for 2020 og frem til 2024.

Forslag til bevillingsramme på landskassens drifts-, anlægs- og udlånsbudget (DAU), 2020-2024. Mio. kr.

	FL 2019	Budg. 2020	Budg. 2021	Budg. 2022	Budg. 2023	Budg. 2024
Indtægter i alt	5.663	5.947	6.066	6.187	6.311	6.443
Driftsudgifter mv.	4.840	5.011	5.087	5.143	5.212	5.277
Anlægsudgifter	442	428	457	427	450	459
Netto renteudgifter	5	7	7	6	6	6
DAU-saldo	377	501	514	612	643	702

Driftsudgifterne er budgetteret til at stige med 3,5 pct. fra 2019 til 2020. Landsstyret har via merbevillinger valgt især at prioritere sundhedsvæsenet med 70 mio. kr., pensionsområdet med 40 mio. kr., uddannelse og forskning med 20 mio. kr. og overtagelser af sagsområder med 10-15 mio. kr.

Der skal afholdes valg til Lagtinget senest den 31. august 2019, og derfor er dette det seneste forslag til bevillingsrammer, som bliver fremsat i denne koalitionsperiode. Det betyder også, at der har været afholdt valg til Lagtinget, inden finanslovsforslaget bliver fremsat af det til den tid siddende landsstyre.

Færøernes Økonomiske Råd: Overskuddene er for små

Færøernes Økonomiske Råd (Búskaparráðið) fremlagde tidligere i marts måned sin forårsredegørelse vedr. Færøernes økonomi. Rådet er af den opfattelse, at overskuddene på landskassens DAU-saldo de senere år været har været for små set i lyset af den økonomiske fremgang gennem mange år. Rådet mener, at de offentlige driftsudgifter og de offentlige anlægsinvesteringer har haft en konjunkturmedløbende virkning. Landskassens indtægter har dog efter rådets opfattelse haft en konjunkturstabiliserende effekt.

Rådet har sammen med Hagstova Føroya (Færøernes Statistik) foretaget en ny opgørelse af BNP i løbende priser for årene 2016 – 2018. I efterårsredegørelsen 2018 var den nominelle vækst for 2017 opgjort til 6,8 pct. mens man i den nye opgørelse har opgjort væksten til 9,3 pct. Rådet oplyser, at den store ændring kommer af, at man har fået bedre data, og at det især har været den store stigning i laksepriser i 2016, som har gjort det svært at vurdere væksten i BNP.

For 2019 vurderer Færøernes Økonomiske Råd sammen med Hagstova Føroya en nominal vækst i BNP på 3,6 pct.

Skønnet vækst i BNP, løbende priser, 2015-2019

	2015	2016	2017	2018	2019
Skønnet vækst i BNP, løbende priser:	5,5 pct.	9,3 pct.	4,0 pct.	2,4 pct.	3,6 pct.

Lige som i flere tidligere redegørelser anbefaler Rådet, at man opnår en bedre koordinering af de offentlige anlægsinvesteringer, dvs. landet, kommunerne og de offentligt ejede selskaber. Rådet påpeger, at man historisk har set, at offentlige anlægsinvesteringer bliver udskudt i økonomisk dårlige tider, således at der med tiden sker en ophobning af planlagte anlægsinvesteringer. Dette medfører ifølge Rådet, at der bliver foretaget for få offentlige anlægsinvesteringer i økonomisk dårlige tider og for mange, når der er økonomisk gode tider.

Hele Rådets forårsredegørelse 2019, der kun foreligger i en færøsk udgave med en kort sammenfatning på engelsk, kan læses ved at følge dette link: [Rapport forår 2019](#).

SIFI-bankerne på Færøerne: NEP-kravene kommer til at belaste driften

De to store færøske pengeinstitutter, BankNordik og Betri Banki, har gjort opmærksom på, at de såkaldte NEP krav, der bliver stillet til dem som SIFI pengeinstitutter, kommer til at gøre det væsentligt dyrere at drive bankvirksomhed på Færøerne og stiller dem i en dårligere situation end de danske SIFI-banker.

BankNordik har i medierne udtalt, at de nye krav til SIFI bankerne kommer til at give dem ekstra omkostninger, og at der er risiko for, at kravene kommer til at betyde en højere udlånsrente.

Betri P/F, som er ejer af Betri Banki, ser udfordringer i de nye kapitalkrav, som efter planen bliver pålagt SIFI-pengeinstitutterne de kommende år. De planlagte krav er forholdsmæssig strenge for de færøske pengeinstitutter i forhold til lignende udenlandske pengeinstitutter, og de kan derfor begrænse mulighederne for udlån til færøsk erhvervsliv. De ekstra hårde krav til færøske SIFI-pengeinstitutter er konkurrenceforvridende i forhold til udenlandske pengeinstitutter, som har en interesse i at komme ind på det færøske marked, ifølge banken.

Norðya Sparikassi, som er det tredjestørste pengeinstitut på Færøerne og har hovedsæde i Klaksvík, har i forbindelse med de nye krav anmodet om, at den ikke længere skal figurere som SIFI-bank.

Det Færøske Risikoråd har udsendt en pressemeddelelse, hvor man oplyser, at Risikorådet er enig i, at kravene er forholdsmæssigt strengere for færøske pengeinstitutter end for de danske, idet de færøske SIFI-banker bruger en standardmodel til at udregne de risikovægtede aktiver, mens de danske SIFI-banker, der er betydeligt større end de færøske SIFI-banker, har deres egne IRB-modeller til udregning af de risikovægtede aktiver. Det gør en markant forskel på, hvor meget de risikovægtede aktiver fylder som procent af balancen hos de færøske SIFI-banker, sammenlignet med de danske SIFI-banker.

I forbindelse med, at Erhvervsministeriet har udarbejdet et forslag om at ændre grænseværdien for, hvornår en færøsk bank er SIFI-bank, har det Det Færøske Risikoråd sendt en udtalelse til det Systemiske Risikoråd i Danmark. På baggrund af denne vil Det Systemiske Risikoråd nu igangsætte en analyse af kapitalbufferne på Færøerne i samarbejde med Det Færøske Risikoråd.

Betri Banki kom ud af 2018 med et overskud på 96,5 mio. kr. og køber sig ind i anden bank

Betri Banki er godt tilfreds med resultatet for 2018. Bankens årsregnskab for 2018 viser et overskud efter skat på 96,5 mio. kr. Resultatet før skat var 117 mio. kr. For 2017 viste bankens årsregnskab et overskud efter skat på 141 mio. kr., som før skat var 167 mio. kr. Betri Bankis solvens er på 26,5 pct. Bankens indlån er 7,7 mia. kr., og bankens udlån er 6,2 mia. kr. Bankens ledelse regner med, at resultatet for 2019 kommer til at vise et overskud på mellem 40 og 70 mio. kr. før skat.

Banken har også i 2018 udvidet sin virksomhed ved at købe 24,7 pct. af aktiekapitalen i Suðuroyar Sparikassi, som er en lokal bankvirksomhed på Suðuroy, der dog også har spredt sin virksomhed til at omfatte privatlån og erhvervslån over hele landet.

Betri P/F havde et overskud på 124,5 mio. kr. efter skat

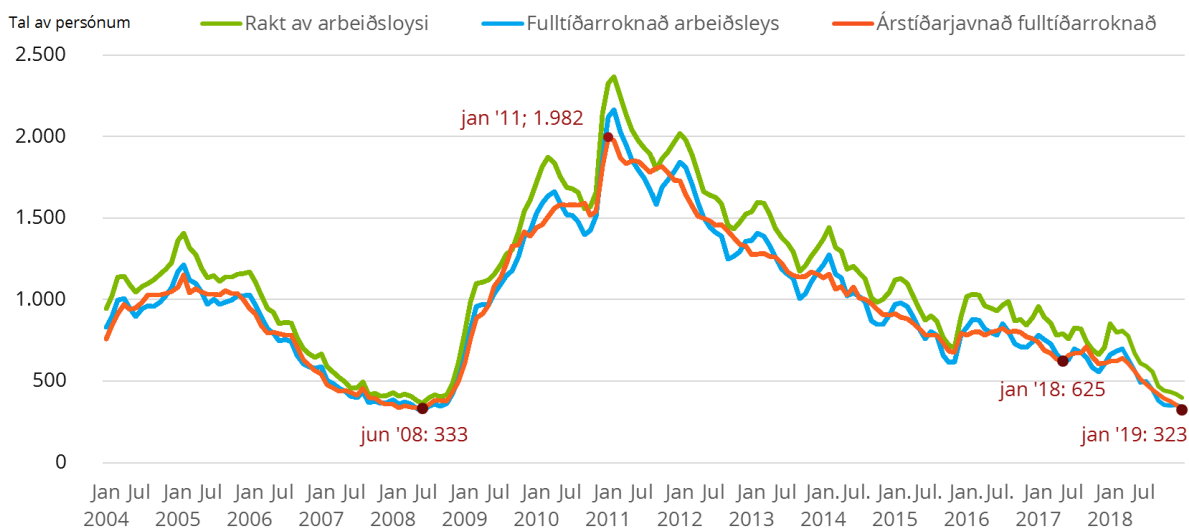
Også Betri Bankis ejer, Betri P/F, kom ud af 2018 med et godt resultat. Ud over at være ejer af Betri bank, så driver Betri P/F også forsikringsvirksomhed gennem selskabet Betri Trygging, pensionsvirksomhed gennem selskabet Betri Pensjón og ejendomsmæglervirksomhed gennem selskabet Betri Heim.

Betri P/F's årsregnskab for 2018 viser et overskud efter skat på 124,5 mio. kr. og før skat på 147,3 mio. kr. Resultatet for 2017 var et overskud på 168,6 mio. kr. efter skat. Betri P/F havde ved årsafslutning 2018 en egenkapital på godt 3 mia. kr. og en solvens på 40,2 pct.

Arbejdsløsheden falder yderligere til 1,1 pct., svarende til 323 fuldtidsledige

Arbejdsløsheden på Færøerne, som gennem flere måneder har været historisk lav, fortsætter sit fald. Således viser en opgørelse fra Hagstova Føroya (Færøernes Statistik), at den sæsonkorrigerede ledighed i januar 2019 blot var 1,1 pct., svarende til 323 fuldtidsledige, som er 302 personer færre end året før. Det er historisk set den hidtil laveste ledighed på Færøerne.

Som det fremgår af nedenstående figur, har arbejdsløsheden på Færøerne været støt faldende siden 2011.

Grøn = Antal personer ramt af ledighed

Blå = Fuldtidsledige

Rød = Sæsonkorrigeret fuldtidsledige

Kilde: Hagstova Føroya

Siden januar 2018 er ledigheden hos kvinderne faldet fra 2,7 pct. til 1,3 pct., mens ledigheden hos mændene er faldet fra 1,8 pct. til 0,9 pct.

På Suðuroy, som siden den økonomiske krise i 1990'erne især har kæmpet med stor ledighed, fortsætter den gunstige udvikling med et fald fra 4,7 pct. i november 2017 til 2,0 pct. i januar 2019. På Nordøerne og Eysturoy er ledigheden mindst med kun 0,7 pct.

Det fremgår endvidere af tallene fra Hagstova Føroya (Færøernes statistik), at 54 pct. af de ledige i december 2018 havde været ledige mindre end 3 måneder, og at kun 16 pct. af de ledige havde været ledige i mere end 12 måneder, svarende til 67 personer.

Den administrerende sygehusdirektør er fratrådt efter blot 14 måneder i stillingen

Den administrerende sygehusdirektør Jóanis Erik Køtlum, som tiltrådte jobbet den 1. januar 2018, er efter eget ønske fratrådt sin stilling efter blot 14 måneder i stillingen. Jóanis Erik Køtlum var, ud over at være direktør for Landssygehuset i Tórshavn, ansat som administrerende direktør for alle tre færøske sygehuse. Jóanis Erik Køtlum begrundede sin opsigelse med samarbejdsproblemer med departementet.

Sygehusdirektørerne for hhv. Klaksvík sygehus og Suðuroyar sygehus har begge tidligere, uafhængig af hinanden og situationen omkring den administrerende sygehusdirektør, meddelt, at de ønsker at fratræde deres stillinger til sommer. Landsstyreområdet for Sundhedsanliggender søger derfor i øjeblikket efter tre nye sygehusdirektører, hvoraf den ene er stillingen som administrerende direktør for de tre sygehuse.

Listasavn Føroya får ny direktør

Bestyrelsen for Listasavn Føroya (Færøernes kunstmuseum) har besluttet, at ansætte Karina Lykke Grand, 44 år og lektor i kunsthistorie ved Århus Universitet, som ny direktør for museet. Karina Lykke Grand tiltræder jobbet efter sommerferien.

Karin Lykke Grand vil som det første række ud til de mange kunst- og kulturpersoner på Færøerne, som ved meget om den færøske kunst, og som er vokset op med den, så man sammen kan få sat den rette kurs for museet.

Evy Jacobsen udnævnt til direktør for Betri P/F

Evy Jacobsen er blevet udnævnt til direktør for koncernen Betri P/F. Evy Jacobsen er uddannet Cand. Merc. og har siden 2008 arbejdet i Betri-koncernen. Hun har endvidere varetaget bestyrelsesposter i blandt andet P/F Vága Floghavn og P/F Eystur- og Sandoyartunlar.

Evy Jacobsen tiltræder endvidere som bestyrelsesmedlem i datterselskaberne Betri Banki (bank), Betri Trygging (forsikring) og Betri Pensjón (pension).

Lene M. Johansen
Lene Moyell Johansen